

Protokoll

Mellomkirkelig råd (MKR)

27.-28. april 2021

Digitalt på Teams

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Oddny Irene Miljeteig, Monika Tettli (27.4.), Kai Steffen Østensen, Jostein Ådna, Atle Sommerfeldt (BM-representant), Kjetil Drangsholt (LVF-representant), Jacob Breda Antonsen (LVF-representant), Marianne H. Brekken (KV-representant), Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant) (28.4.), Helge Gaard (representant for misjonsorganisasjonene), Jeffrey Huseby (representant fra Sjømannskirken), Dagfinn Høybråten (KN-representant), Paul Erik Wirgenes (representant fra Bibelselskapet), Tron Fagermoen (TN-leder), Liv Hernæs Kvanvig (MRU-leder), Ragnhild Mestad (KISP-leder) (28.4.), Olav Fykse Tveit (NKR-representant)

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy, Einar Tjelle, Liv Janne Dehlin samt rådgivere som fulgte enkeltsaker

Saksliste

- Sak MKR 15/21: Protokoller
- Sak MKR 16/21: Nytt fra den verdensvide kirke
- Sak MKR 17/21: Orienteringssaker
- Sak MKR 18/21: Referatsaker
- Sak MKR 19/21: Policydokument om Den norske kirkes arbeid med migrasjon, asylpolitikk og solidaritet med mennesker på flukt (2. gangs behandling)
- Sak MKR 20/21: Den norske kirkes globale oppdrag (KM-sak)
- Sak MKR 21/21: Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021-2023 (2. gangs behandling)
- Sak MKR 22/21: Planer for Teologisk nemnd, Komiteen for internasjonale spørsmål og Menneskerettighetsutvalget 2021–2023 (2. gangs behandling)
- Sak MKR 23/21: Samarbeid med søsterkirker
- Sak MKR 24/21: Møtedatoer for rådsmøter i Mellomkirkelig råd 2022
- Sak MKR 25/21: Supplerende oppnevning av medlem til Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 2021-2023
- Sak MKR 26/21: Høring – Søknader om medlemskap i Norges Kristne Råd
- Sak MKR 27/21: Oppnevning av delegater fra Den norske kirke til KEKs generalforsamlinger i 2021 og 2022
- Sak MKR 28/21: Eventuelle uttalelser

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 2.-3. februar 2021

Vedtak:

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 24. mars 2021

Vedtak:

Protokollen ble tatt til etterretning.

MKR 16/21   Nytt fra den verdensvide kirke

Norges Kristne Råd (NKR)

MKR's behandling:

Det ble uttrykt at NKR framstår som en stadig viktigere aktør og et felles arbeidsredskap, særlig for de mindre kirkene. NKR utvider rommet for økumenisk fellesskap og samhandling. Rådet har på en god måte talt kirkenes sak med tanke på smittevern og bidratt med tilpasset informasjon. Det ble gitt anerkjennelse til lederskapet ved styreleder Berit Hagen Agøy og generalsekretær Erhard Hermansen.

Rådsmøtet i NKR er flyttet til 15.-16. september 2021.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar protokoll fra styremøte i Norges Kristne Råd 10. februar 2021, Årsrapport for 2020 for Norges Kristne Råd og saken til orientering.

Kirkenes verdensråd (KV)

MKR's behandling:

I tillegg til saksdokumentet ga Marianne H. Brekken en muntlig rapport fra komiteen som planlegger generalforsamlingen (Assembly Planning Committee). Det planlegges både for et A-, B- og C-scenario på grunn av pandemien, samtidig som mye av planleggingen er godt i rute. Brekken uttrykte også at det til dels er et krevende samtaleklime i komiteen, ikke minst knyttet til temaet «human sexuality» og forståelsen av KVs konsensusmodell.

I samtalen ble det takket for innsatsen til dem som har verv og funksjoner i KV. Arbeidet i KV trenger særlig støtte i den krevende tida framover.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar rapporten fra møte i KVs eksekutivkomite 15.–17.02.2021 og saken til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

MKR's behandling:

Generalsekretær Martin Junge i LVF deltok digitalt i starten av møtet. Han gav uttrykk for glede over muligheten til å møtes, til tross for pandemien, for å inspirere og utfordre hverandre.

Noen momenter fra Junges innledning:

- Da LVF ble dannet i Lund 1947 var avvisning av urett og et «strategisk valg for en neste i nød», avgjørende for forsoningsarbeidet og vitnesbyrdet til verden. Noe av det samme ser vi i dag.
- LVF står foran mange og store organisasjonsutfordringer og omstillinger. Hvordan kan også dette bli «gode nyheter for verden»? LVF er en *communion* som hele tiden må se utover.
- Det er ekstremt krevende med covid-19 for mange av medlemskirkene. For mange er gudstjenesten deres eneste «inntektskilde», og denne har nå i stor grad vært fraværende. Vi spør oss også om den gode vanen om å møtes på søndager kan være i fare etter pandemien.
- Særlig i India er det i disse dager svært krevende. To av lederne i UELCI (paraply for de lutherske medlemskirkene) mistet livet forrige uke. Det er svært høye smittetall og antall døde. Dette gjenspeiles også i kirkene.
- De neste fem årene vil bli krevende; mange ting står på spill. Deler av dette knyttes til en uetisk kamp om medlemmer fra svært konservativt hold.
- LVF er svært glad for all støtte fra Den norske kirke gjennom mange år, de mange relasjoner som finnes, og særlig den ekstraordinære økonomiske covid-19-støtten som ble gitt ved årsskiftet.

Fra samtalen:

- «Preferential option for the neighbour» har både vært og er et viktig startpunkt i kirkene.
- Det arbeides gjennom lokale ACT Forum og et eget Covid Response Fund. Framover blir dette arbeidet dreiet i retning av «recovery & livelihood», ungdoms- og migrasjonsfokus.
- Det ble spurt om LVFs rolle med å fronte kvinners prestatetjeneste. Junge la vekt på at kvinnes prestatetjeneste ikke er en vestlig konstruksjon, men et kulturfenomen som utfordres av kraften i evangeliet, på alle kontinent. Utviklingen går sakte, men det finnes også lyspunkt, som for eksempel at den første kvinne nylig ble vigslat til biskop i ELCSA, kirken i Det sørlige Afrika. LVF har en tydelig posisjon til kvinners rett til ordinasjon, men samtidig en respektfull holdning overfor for den lokale kirke. Generelt ser man at tilbakeslaget for kvinners rettigheter, bl.a. i FN, også påvirker kirkene.
- Vi trenger organisasjoner som LVF som kan være med å binde oss sammen. Til tross for svakheter forhindrer FN og andre globale organisasjoner de sterkeste rett.
- Når verden polariseres, blir også kirkene polarisert.
- Det er ingen annen måte å være kirke på enn å finne den diakonale nerven i alt vi gjør.
- LVF står foran store endringer i den økumeniske strukturen. Vi må være klare for store endringer de neste 5-10 årene.
- Tilhørigheten til LVFs «communio» uttrykkes veldig ulikt i lokale kirker. Noe ganger stopper «posten» opp. Sosiale medier er viktige i mange kirker lokalt, for eksempel WhatsApp i Afrika og Facebook i USA. Dette forsøker LVF å utnytte. Men å nå grasrota er for LVF en konstant utfordring, som det trengs hjelp til hele tiden.
- LVF er glad for dokumentet om kristensjonisme (Bispemøtet 2020), og det ønskes et samarbeid med Den norske kirke om et policy-dokument til LVFs generalforsamling i Polen 2023.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.
2. Mellomkirkelig råd vil takke Martin Junge for deltakelsen og innledningen i møtet og gi han anerkjennelse for hans mangeårig og dyktige ledelse av LVF. Den norske kirke ønsker ham Guds velsignelse de siste månedene i tjenesten og på veien videre.
3. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet sende en hilsen til kirkene (UELCI) i India.

Konferansen av europeiske kirker (KEK)**MKR's behandling:**

Andreas H. Aarflot rapporterte fra arbeidet i KEK:

- En av KEKs temagruppe kartlegger medlemskirkenes holdninger til vitenskap, ny teknologi og etikk.
- Den norske kirke har bidratt med svar i en studieprosess om hvordan anerkjennelse av dåp i andre kirker blir praktisert i forskjellige kirker i Europa, med særlig henblikk på blandede ekteskap og barn som vokser opp med foreldre fra to forskjellige kirkesamfunn.
- Ecumenical Youth Council in Europe (EYCE) er en selvstendig organisasjon med nære bånd til KEK. I september 2021 er Norges Kristne Råd og Den norske kirke vertskap for EYCEs generalmøte i Norge. Det planlegges i tillegg det et økumenisk ungdomstreff i forbindelse med generalmøtet, som involverer kristne ungdomsorganisasjoner i Norge. Den norske kirke er representert i styret i EYCE ved Nora Antonsen (som også er leder i Den norske kirkes ungdomsutvalg).
- KEK har i samarbeid med muslimske, jødiske og buddhistiske organisasjoner fått godkjent en EU-søknad om støtte til et prosjekt som handler om å bidra til å sikre «places of worship».
- EU har igangsatt en rekke med events, debatter og arrangementer om Europas fremtid under overskriften *Conference on the Future of Europe*, hvor KEK er koblet på.
- Det blir en virtuell generalforsamling i KEK 30. juni.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Økumenisk samarbeid i Norden**MKR's behandling:**

Einar Tjelle refererte fra det nordiske samarbeidet og trakk dette fram:

- Under koronapandemien har det vært tettere kontakt mellom nordiske kollegaer som arbeider med økumeniske saker. Det er jevnlig møter om LVF- og KV-samarbeidet, og det vil bli arrangert et nordisk møte i forkant av KVs sentralkomiteemøte i juni.
- Det nordiske samarbeidet knyttet til «Churches in time of Change» om dåpsteologi og dåpspraksis er i god gjenge.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Referat fra nordisk-baltisk sekretærmøte 26. januar 2021 og saken til orientering.

1. Oppsummering av høring etter SMM-evalueringen
2. Kristne migranter – Handlingsplan
3. Strategi for Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn 2021-2023
4. Årsrapport fra de kirkelige dialogsentrene 2020
5. Sammen som kirke i hele verden
6. Samarbeid mellom Bispemøtet og Mellomkirkelig råd om «Kirken i møte med jødedom og jøder»
7. Rapport fra Partnermøte i Middle East Council of Churches (MECC) 14. april 2021
8. Årsmelding fra Sjømannskirken 2020 og Økumenisk rapport 2020 fra Sjømannskirken
9. «Biskopen som refset Sri Lankas krigsmenn»: Minneord v/Stig Utne om biskop Rajappu Joseph i Bistandsaktuelt: [Les her.](#)
10. Rettferdskonferansen 2021 (Les her: <https://rettferdskonferansen.no/>) (+*mundlig*)
11. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel (*mundlig*)
12. Samisk kirkelivskonferanse 7. juni 2021 med tema «Forsoning – hva nå?»: [Les her.](#)
13. Myanmars folk trenger vår solidaritet: [Les her.](#)
14. Muntlig orientering fra organisasjonene:
  - Kirkens Nødhjelp
  - Bibelselskapet
  - Samarbeid menighet og misjon (SMM)

MKRs behandling:

På grunn av tidsnød ble ikke saken behandlet, bortsett fra muntlig orientering fra Bibelselskapet og SMM og en skriftlig orientering fra KN. (Pkt. 14).

Vedtak:

Mellomkirkelig råd utsetter saken til MKRs møte 14.-15. oktober.

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 28. januar 2021 [Les protokollen her](#) og 15.-16. mars 2021 [Les protokollen her](#)
2. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 5. mars 2021 [Les protokollen her](#)
3. Referat fra møte i SMM-rådet 12. mars 2021
4. Protokoll fra møte i Menneskerettighetsutvalget 11. mars 2021
5. Referat fra møte i Kontaktgruppen med Buddhistforbundet 25. januar 2021
6. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd 18. mars 2021
7. Protokoll fra årsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) 1. mars 2021
8. Referat fra Kontaktgruppemøte med Muslimsk dialognettverk 8. april 2021
9. Protokoll fra møte i Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 19. mars 2021

MKRs behandling:

På grunn av tidsnød ble ikke saken behandlet.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd utsetter saken til MKRs møte 14.-15. oktober.

MKR's behandling:

Til møtet forelå det et utkast til policydokument som skal ferdigbehandles på MKR's møte i oktober. Rådet sa seg fornøyd med hovedtrekkene i utkastet og uttrykte at dette ser ut til å bli et godt dokument om et viktig tema.

Innspill til dokumentet:

Kirkens teologi, nettverk og kompetanse:

- Gode teologiske perspektiver. Vi er alle migranter og del av den globale vandringen.
- Inkarnasjonen kan brukes mer samt perspektivet om Jesus som flyktning. I flyktningen møter vi Jesus.
- Tydeligere på at kirkene har kompetanse/kunnskap og kjennskap til hva det vil si å være forfulgt som til tider går langt ut over både det FN og norske myndigheter har. Der må vi synliggjøre at vi kan bidra og mene noe kvalifisert.
- Historiske perspektiv bør også tydeligere inn. Kirkens engasjement begynte ikke på 70-tallet, men lenge før, for eksempel med arbeid i flyktningleirer i Ungarn i 1956 gjennom KV. Men gå gjerne lenger tilbake; henvis til oldkirken og fremvekst av kirkelig bevissthet om diakonalt ansvar som vokser fram som et resultat av kirkens møte med flyktninger. Mennesker på flukt sprenger tanken om at kirken bare er for sine egne. Forsterke grunngivningen i inkarnasjonen; i flyktninger møter vi Gud (og i hvert fall Jesus).
- Mer om kirkenes arbeid i nærområdene gjennom f.eks. KN, ACT Alliance, SMM, m. fl.
- Internasjonale menigheter kan kanskje være en del av bakteppet her.

Tema som kan forsterkes:

- Det europeiske perspektivet, både økumenisk samarbeid og Norges relasjon til, forpliktelser overfor og avtaler med EU. CCME kan nevnes mer utførlig. Viktig med bevissthet om at Norge inngår i EUs arbeid med grenser (Schengen og Frontex). Løfte fram vårt forhold til EU og forpliktelser og kobling opp til det.
- Enten ta med mer om arbeidsmigrasjon eller ta det helt ut.
- Enda skarpere betoning av rettsikkerheten. Løfte det enda tydeligere opp at rettssystemet er politisk styrt. Tilliten/mistilliten til systemet. Behandlingen av konvertitter og behandlingen av kirkens sannhetsvitner om konvertering undergraver tilliten. Da er kirkeasyl i spill som fremtidig politisk virkemiddel. Ikke at vi skal mene det – men antyde det.
- Rollene kirken skal innta: Pkt. 3.1: Savner mer vektlegging av gjensidighetstenkning. Kirken kan lære noe. Gi stemme til de «stemmeløse» - la flyktningen og migranten komme til orde. Under pkt. 4.3: Når skal kirken uttale seg: heller «når og hvordan».
- Problematiser at migrantbegrepet blir brukt for å bagatellisere flyktninger og asylbegrepet.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd ber om at innspillene som kom fram i møtet, tas med det i videre arbeidet med policydokumentet om Den norske kirkes arbeid med migrasjon, asylpolitikk og solidaritet med mennesker på flukt.

Sak MKR 20/21: Den norske kirkes globale oppdrag

MKR's behandling:

Til møtet forelå en ny utgave av sakspapir til Kirkemøtet, som var grundig revidert ut fra innspillene som kom fra Kirkerådet, Bispemøtet og Mellomkirkelig råds møter i januar og februar. Rådet var i hovedsak godt fornøyd med vedtaket og saksdokumentet.

Kommentarer:

- Godt administrativt dokument, men hvordan leses det fra menighetens side? Internasjonal direktør viste til at vedlegg 1 utdyper lokalmenighetens engasjement.
- Dette er blitt et mye bedre dokument. Det er et voldsomt alvor og dramatisk i den globale konteksten saken behandles i. Det bør farge introduksjonen og behandlingen i Kirkemøtet. Savner en bredere diakoniforståelse med mer vekt på profetisk diakoni. Jf. hvor fort retorikken blir at «kirken er politisk». Dette bør tydeliggjøres innledningsvis, hvor man som en markering/pedagogisk mulighet kan begrunne rettferdsspørsmål som en sentral del av det diakonale oppdraget
- Vi trenger også å bli utsatt for misjon, mer gjensidighet etterlyses. Misjonsoppdraget går begge veier.
- Punkt 2.7: Er «samhandling» klart nok i teksten? Jf. at SMM-organisasjonene er skrudd litt ulikt sammen. Er det snakk om en positiv vilje eller mer formalisert samhandling?
- Det bør stå Norges KFUK-KFUM.
- Bruk «unge» ikke «ungdom».

Disse kommentarene ble ivaretatt av sekretariatet, som la fram et revidert dokument til sluttbehandlingen på siste møtedag

Endringsforslag til innledningen i vedtaket:

Opprinnelig tekst:

Den norske kirke tilhører Guds verdensvide kirke, en universell, grensesprengende og inkluderende kirke. Den treenige Gud har sendt kirken for å dele evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling. Dette oppdraget utfører Den norske kirke sammen med andre kirker og kristne i Norge og i hele verden. Kirken får delta i en verdensvid tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn.

Forslag fra Jostein Ådna:

Den norske kirke tilhører Guds kirke (alternativ ta med: i verden), som er universell, grensesprengende og inkluderende.

Forslag fra Atle Sommerfeldt (27. april):

Den treenige Gud har sendt kirken for å delta i Guds handlinger i verden, og sammen med kristne i alle land bidrar Den norske kirke til «Mer himmel på jord», når vi søker å leve ut Guds gode vilje for alle mennesker og for skaperverket.

Forslag fra Atle Sommerfeldt (28. april):

Sommerfeldt foreslo en kombinasjon med Ådnas forslag.

Den norske kirke tilhører Guds kirke som er universell, grensesprengende og inkluderende. Den treenige Gud har sendt kirken for å delta i Guds handlinger i verden, og sammen med kristne i alle land bidrar Den norske kirke til «Mer himmel på jord», når vi søker å leve ut Guds gode vilje for alle mennesker og for skaperverket.

Ådna sluttet seg til dette forslaget.

Forslag fra Helge Gaard:

Den norske er en del av en universell, grensesprengende og inkluderende kirke som krysser geografiske, etniske, kulturelle og generasjonsgrenser.

Votering av endringsforslagene:

Sommerfeldts forslag (28. april) ble vedtatt med 7 stemmer.

Gaards forslag ble enstemmig vedtatt.

12 stemmeberettigede.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet foreslår for Kirkerådet at Kirkemøtet fatter følgende vedtak:

Kirkerådet foreslår for Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Innledning

Den norske kirke er en del av den universelle, grensesprengende og inkluderende kirken som krysser geografiske, etniske, kulturelle og generasjonsgrenser. Den treenige Gud har sendt kirken for å delta i Guds handlinger i verden. Dette oppdraget utfører Den norske kirke sammen med andre kirker og kristne i Norge og i hele verden. Kirken får delta i en verdensvid tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn.

Samtidig må vi erkjenne at vi ofte svikter i dette oppdraget og lar oss prege av likegyldighet for andres nød, materialisme og selvopptatthet. Men ved Guds nåde og i visshet om at kjærligheten er sterkere enn døden, kalles kirken fortsatt til etterfølgelse – å gå i Jesu fotspor – midt i vår tids urettferdighet og mange utfordringer. Kirken er kalt til å lide med og å kjempe for frihet, rettferdighet og fred og å verne om skaperverket. Alle døpte får del i dette kallet, men også i velsignelsen av å være Guds redskap som skaper forandring på en såret jord.

1. Lokal menighet i en verdensvid kirke

Kirkemøtet ber lokalmenighetene synliggjøre og styrke kirkens globale oppdrag ved å:

1. løfte fram at den døpte tilhører en lokal menighet og samtidig et verdensvidt fellesskap, hvor Jesus Kristus knytter oss sammen med alle kristne. Alle døpte er sendt for å forkynne evangeliet i ord og handling og har medansvar for kirkens oppdrag i verden.
2. forsterke de globale perspektivene i dåps- og trosopplæringen ved å øke bruken av ressurser fra søsterkirker, økumeniske organisasjoner, misjonsorganisasjoner, Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, Changemaker og Norges KFUK-KFUM.
3. feire gudstjenester hvor liturgier, bønner, salmer og kunst knytter menigheten sammen med det verdensvide gudstjenestefellesskapet. Utforske muligheter for digitalt gudstjenestefellesskap med søsterkirker.

4. ha minst en misjonsavtale med misjonsorganisasjonene innenfor Samarbeid menighet og misjon. Stimulere givertjeneste og øke ofringer, særlig til kirkebyggende arbeid i søsterkirkene.
5. ivareta oppdragsgiverrollen overfor Kirkens Nødhjelp ved å gjennomføre Fasteaksjonen, gi juleoffer og delta i humanitære katastrofeinnsamlinger.
6. styrke eksisterende og etablere nye internasjonale samarbeidsrelasjoner og vennskapsmenigheter, og se dem i sammenheng med bispedømmets og det nasjonale kirkesamarbeidet.

2. Et støttende og forpliktende fellesskap

Kirkemøtet ser forpliktelsen til økumenisk og internasjonalt samarbeid som avgjørende viktig i årene framover, for at kirkene skal kunne bidra til å løse menneskehetens felles utfordringer og bringe framtidshåp, forsoning og enhet. Den norske kirke skal videreutvikle sitt sterke, økumeniske engasjement gjennom medlemskapet i de økumeniske organisasjonene og prioritere Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker.

7. Den norske kirke er nært forbundet («communion») med medlemskirkene i Det lutherske verdensforbund. Den norske kirke vil bidra til å styrke det lutherske fellesskapet ved å prioritere søsterkirkesamarbeid med LVF-kirkene, både i Norden, Europa og globalt. Samarbeidet skal skje mellom lokalmenigheter, på bispedømmenivå og gjennom nasjonale samarbeidsavtaler, og omhandle forbønn, utveksling av troserfaringer, kultur, økonomisk støtte til kirkebygging og diakoni, samt felles kompetansebygging og utveksling av medarbeidere. Organisasjoner som samarbeider med medlemskirker i Det lutherske verdensforbund, skal gis prioritet ved kirkeofringer og innsamlinger. Dette gjelder Kirkens Nødhjelp og enkelte av misjonsorganisasjonene.
8. Kirkenes verdensråd er hovedaktøren i globalt økumenisk samarbeid. Den norske kirke vil bidra til dette globale kristne fellesskapets vitnesbyrd om frelsen i Kristus og synliggjøring av Kirkens enhet ved aktiv deltakelse og økonomisk støtte til arbeidet med misjon og økumeniske og interreligiøse dialoger og være en medvandrer for rettferdighet og fred.
9. Konferansen av europeiske kirker knytter Den norske kirke til europeisk kirkeliv. Europa gjennomgår omfattende religiøse, kulturelle, sosiale og politiske endringer, noe som også avspeiles i norsk samfunnsutvikling. Nærheten til trossøsken i Europa og kjennskap til hvordan andre europeiske kirker nå omformes og fornyes, er nødvendig for Den norske kirkes videreutvikling som folkekirke i et stadig mer sekulært og interreligiøst samfunn.

Konferansen av europeiske kirker vil være den viktigste arenaen for europeisk kirkesamarbeid, men Den norske kirke vil også videreføre Porvoo-samarbeidet og medlemskapet i det protestantiske kirkefellesskapet (Communion of Protestant Churches in Europe).

10. Den norske kirke skal støtte Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker ved å:
  - a) bidra til bedre ressursutnyttelse, omstilling og fornyelse av arbeidsformer og organisering i det økumeniske samarbeidet, som setter organisasjonene i stand til å møte utfordringene i årene framover.

- b) tilby erfaring og kompetanse fra Den norske kirkes arbeid med fornyelse og organisasjonsutvikling gjennom aktiv norsk deltagelse i styrende organer og i ulike arbeidsgrupper.
- c) øke de økonomiske bidragene fra Den norske kirke til økumeniske organisasjoner i en tid hvor mange medlemskirker ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser i en post-korona-situasjon.
- d) være en aktiv og konstruktiv medlemskirke i forbindelse med generalforsamlingene (KV 2022, LVF og KEK 2023) og bruke generalforsamlingene til å stimulere økumenisk engasjement i Den norske kirke og håndtere de utfordringer og forventninger vi møtes med.
- e) bidra til gjensidig kompetansebygging ved å la ansatte i Den norske kirke benytte utdanningstilbud ved de økumeniske organisasjonenes læresteder og øke utveksling, hospitering og faglig samarbeid mellom Den norske kirke og søsterkirkene. Det er et mål at flere fra Den norske kirke gis anledning til å delta i internasjonalt økumenisk arbeid, både for å styrke de internasjonale organisasjonene, men også for å tilføre nødvendig kompetanse til Den norske kirkes egen virksomhet.

3. Globale utfordringer fram mot 2030

11. Den norske kirkes egne målsettinger realiseres i samvirke med at vi også støtter opp om de økumeniske organisasjonenes prioriterte arbeidsområder:
  - a) Formidle at Guds fremste holdning til skaperverket er kjærlighet, ved å bringe håp og arbeide for forsoning og enhet.
  - b) Utføre kirkens diakonale oppdrag gjennom nestekjærlighet og solidaritet, bidra til å endre samfunnsmessige strukturer som fratrar mennesker verd og rettigheter, og ved å tale imot makt når makten fører til urett.
  - c) Videreutvikle et holistisk misjonsbegrep basert på de marginalisertes perspektiv, hvor mennesker med ulik tilhørighet til kirkelige fellesskap, ulike livsvilkår, alder, etnisitet, kultur, identitet og funksjonsevne er subjekter og ressurser i kirkens misjon.
  - d) Fremme FNs bærekraftsmål, med særlig vekt på klima- og naturkrise, økende fattigdom og ulikhet.
  - e) Samarbeide for menneskerettigheter, med særlig vekt på trosfrihet, sivile rettigheter, migranter, likestilling og minoriteter.
  - f) Skape trygge og åpne samfunn ved å styrke demokratiet og sivilsamfunns handlingsrom og å motarbeide polarisering, rasisme, antisemittisme og fremmedfrykt.
  - g) Bidra i arbeidet mot atomvåpen og for rettferdig fred i områder med krig og konflikt.
  - h) Delta i bilaterale og multilaterale dialoger med andre religioner og arbeide med religionsteologi.

4. Samhandling og synlighet

12. Kirkemøtet ber om at:

- a) Den norske kirkes samarbeid med Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, SMM-organisasjonene, barne- og ungdomsorganisasjoner og andre norske organisasjoner som samarbeider med økumeniske organisasjoner og søsterkirker, samordnes bedre for å gi et

sterkere og mer profilert bidrag fra Norge. Mellomkirkelig råd og Kirkerådet bes om å utarbeide en handlingsplan for kirkens samarbeid med de nevnte organisasjoner.

- b) unges deltakelse i økumenisk samarbeid styrkes ved å inkludere unge i delegasjoner, representasjon, arbeidsgrupper og utveksling.
- c) det legges til rette for økt kompetanse om økumeniske og internasjonale forhold blant kirkens ansatte, frivillige og folkevalgte gjennom etterutdanningstilbud og ulike former for fagsamlinger og tilrettelegging av ressurser.
- d) tilhørigheten til den verdensvide kirke må synliggjøres bedre ved at flere nyheter og fortellinger fra den verdensvide kirken spres på kirkens digitale flater. Ressurser og informasjon om Den norske kirkes globale engasjement og samarbeidsrelasjoner gjøres lett tilgjengelige i Ressursbanken.

MKR 21/21   Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021-2023 (2. gangs behandling)

MKR's behandling:

Det forelå et forslag til strategidokument som var revidert ut fra innspillene i MKR-møtet i februar og innspill fra Komiteen for internasjonale spørsmål.

Jostein Ådna leverte to dokumenter i forkant av møtet, et med språklige rettelser og et med begrunnede endringsforslag. Sekretariatet hadde innarbeidet de språklige rettelserne før møtet.

Jostein Ådnas endringsforslag:

Mellomkirkelig råd vedtar «Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021–2023» med følgende endringer av det fremlagte utkastet til strategidokument.

1. Direkte feil og uklarheter i teksten rettes og avklares.
2. Omtale av og strategi overfor Israel-Palestina-konflikten i spesifikk forstand og omtale av og strategi overfor misforhold og konflikter i Midtøsten-regionen i videre forstand avklares.
3. MKR har ifølge reglene for sin virksomhet som en av sine oppgaver å fremme samarbeid og dialog (jf. § 2d), og dette tilsier at rådet med henblikk på tematikken i saksdokumentet primært bør inneha en brobyggerrolle mellom partene i konflikten, henholdsvis mellom grupper innad i Den norske kirke og i andre tros- og livssynssamfunn i Norge som inntar ulike posisjoner og standpunkt i møte med Israel-Palestina-konflikten. Strategidokumentet bearbeides slik at det bedre og mer konsistent reflekterer og omsetter denne forståelsen av MKR's rolle og oppgave i sitt engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel.
4. Som et kirkelig organ har MKR et ansvar for å vektlegge pastorale og grunnleggende etiske anliggender. Det fremlagte utkastet til strategidokument er ikke tilstrekkelig balansert og har for sterk politisk-aktivistisk slagside. Teksten bearbeides slik at den bedre og tydeligere reflekterer den kirkelige profileringen for MKR's engasjement.
5. I de begrunnende kommentarene til punkt 4 inngår to forslag til bearbeidelse av tekst som MKR bør ta stilling også dersom rådet avviser hovedanliggendet i dette forslagspunktet. Begrunnelsen for disse omformuleringsforslagene fremgår av den nedenstående teksten.

Det dreier seg om følgende forslag:

- a. I to avsnitt midt på s. 3 foretas endringer, her markert med fet skrift:
Som kristne er vi kalt til å forkynne budskapet om frigjøring og fred. **I profetenes forkynnelse og evangeliens beretninger** henter vi inspirasjon [...] Samtidig **har** kirken gjennom sin opprinnelse og historie **en særskilt tilknytning til det jødiske folk. I dag må det innebære et oppgjør med kirkens egen antijødiske arv og en nyorientering som positivt ivaretar og utvikler denne tilknytningen.**
- b. Det siste avsnittet om «Økumenisk samarbeid» på s. 7 erstattes av følgende tekst:
Det er et ønske å få mer kontakt også med Jesus-troende jøder. I de senere år har det vært en betydelig vekst av messiansk-jødiske menigheter. De representerer et teologisk og menighetsmessig mangfold og lever i en svært krevende situasjon i skviset mellom å bli godtatt som jøder og å bli akseptert av de palestinske kristne. De trenger vår solidaritet og støtte. En nærmere dialog med dem vil kunne berike begge parter, og her vil Den Norske Israelsmisjon kunne være et bindeledd.

Endringsforslag fra Atle Sommerfeldt:

Det kursiverte foreslås strøket:

Det er et ønske å få mer kontakt også med Jesus-troende jøder. De lever i en svært krevende situasjon *i skviset mellom å bli akseptert som jøder også etter at de har konvertert, og med å bli akseptert av de palestinske kristne. De trenger vår solidaritet og støtte, og her vil Den Norske Israelsmisjon kunne være et bindeledd.*

Jostein Ådna støtter dette dersom hans primære forslag faller.

Fra samtalen (inkl. kommentarer til endringsforslagene):

- Strategien er behandlet i KISP, som synes at dokumentet er blitt lesverdig og ryddig. Det var et godt grep å dele det i to, med en kortere strategisk innledning og en mer analytisk del.
- Dokumentet bærer preg av mange års arbeid i Den norske kirke og økumeniske sammenhenger. Et godt og viktig dokument for å si hva vi strategisk vil i tiden fremover.
- Dokumenter bruker *konflikten* og *konfliktene* litt om hverandre. Dette bør klargjøres.
- Takk til Ådna for grundighet – mange forslag som en kan være enig i. Men svært uheldig om vi skal skifte kurs. Vi er forpliktet til å støtte kirkene i området. De er avhengig av den solidariske støtten de får fra oss. I samtaler med DMT oppleves det ikke som problematisk at MKR har et standpunkt. Det er ikke et ståsted som er problemet, men mangel på gjensidig kontakt og utveksling av informasjon.
- Begrepet brobygger: En brobygger er ikke nøytral – men bygger bro ut fra et ståsted.
- Spørsmålet om dokumentet er for partisk og har slagside: Den norske kirke er ikke megler, men tar side i dette. Vi er del av et kirkelig fellesskap som over lang tid har arbeidet for palestinske kristnes situasjon. Vi har ikke et nøytralt utgangspunkt. Ut fra dette jobber vi for rettferdig fred. Vil advare mot å bli «nøytral». Kirken arbeider for rettferdig fred for begge parter.
- KN har base i Øst-Jerusalem og har utstrakt samarbeid med ulike samarbeidspartnere. Er daglig vitne til urett som begås. Vi må også se på våre forpliktelser som søsterkirke. Vi må og bør velge side. Kanskje dette blokkerer for å spille en annen rolle som f.eks. megler, men den rollen skal ikke vi bekle likevel. Sekretariatet har funnet en god løsning for å sette dette inn i en aktuell politisk kontekst. Sier klart at vi ikke tar stilling til konkrete politiske løsninger. Amerikanerne er nå tilbake og støtter tostatsløsningen. To stater ligger til grunn for dokumentet – og slik må det være nå. Løst elegant i dette dokumentet.

- Når det vektlegges at kirken ikke er en nøytral megler, men har en klar posisjon, så er spørsmålet om hvordan dette virker innad i Norge – ikke tilkjenne seg selv en brobyggerrolle – internt i Norge, også i møte med DMT.
- Svært viktig at MKR tydeliggjør støtte til andre partnere som jobber for rettferdig fred. Andre sivilsamfunnsaktører – også i Israel.
- Om tostatsløsning: Viktig å legge vekt på at tostatsløsning er grunnlaget for staten Israel.
- I denne versjonen mer kritikk av palestinske myndigheter enn i forrige versjon – men ennå ikke balansert.
- Unngå å bruke uttrykket «konvertert» om messianske jøder.
- Spørsmålet om messianske jøder: Casparisenterets leder var tidligere ute og sa at jøder som tror på Jesus, bør bli anerkjent som en jødisk retning i Israel. Å si at disse skal bli anerkjent som egen retning innen jødedommen, blir for krevende i møte med Det Mosaiske Trossamfund (DMT). Det er ikke grunnlag for at vi kan gå inn i en slik diskurs. Vi kan ikke støtte at de aksepteres som egen jødisk gruppe – eller i det hele tatt forstås å gå i den retning. Støtter opprinnelig formulering på side 7 om messianske jøder, men vil ikke gå lenger.
- Evangelical Lutheran Church of Jordan and the Holy Land (ELCJHL) har ikke kapasitet til flere samarbeidsavtaler enn de eksisterende.

Behandling av endringsforslag:

Votering over Ådnas forslag:

Forslag 1	Språklige rettelsener er avklart.
Forslag 2	1 stemme for. Endringsforslaget falt.
Forslag 3	1 stemme for. Endringsforslaget falt.
Forslag 4	1 stemme for. Endringsforslaget falt.
Forslag 5a	10 stemmer for. Endringsforslaget vedtatt.
Forslag 5b	2 stemmer for. Endringsforslaget falt.

Votering over forslaget fra Sommerfeldt (Ådnas sekundære forslag): 10 stemmer for. Endringsforslaget vedtatt.

10 stemmeberettigede.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar «Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021-2023».

Strategien ble vedtatt mot én stemme. Strategien er vedlagt protokollen.

MKR 22/21   Planer for Teologisk nemnd, Komiteen for internasjonale spørsmål og Menneskerettighetsutvalget 2021–2023 (1. gangs behandling)

MKR's behandling:

Alle utvalgene møttes for første gang i mars og drøftet planer for sitt arbeid. Det forelå et forslag til MKR's møte. Utvalgslederne kommenterte forslag til planer og gjorde rådet oppmerksom på at utvalgene trenger noe mer tid til å fastsette planene. Samtidig ønsket man en fleksibilitet for å fange opp aktuelle saker.

Internasjonal direktør minnet om mandatene for utvalgene, og at man må være realistiske på hva som er mulig for utvalgene å rekke over.

Innspill til utvalgenes planer:

- Pandemiutviklingen bør vektas tyngre, særlig som forsterkende faktor i arbeidet med rettferdighet og inn i teologisk tenkning. Egen sak om kirke og helse fra Kirkemøtet for noen år siden. Denne saken har blitt etterspurt internasjonalt. Vi trenger systematisk arbeid på dette feltet nå: Dette berører flyktninger, rettferdighet, miljø osv.
- Abortdiskusjon i samfunnet. Det er også snakk om livsdyktighet og aktiv dødshjelp. Her bør utvalgene jobbe med utvikling av språk på feltet. Savner spørsmål knyttet til genetikk. Sikre oss godt teologisk grunnlagsarbeid på disse store feltene – slik at vi har et godt etisk-teologisk refleksjonsgrunnlag inn i den offentlige samtalen om disse temaene.
- Ønsker fokus på teknologi/sosiale medier og høyreekstremisme. 10 år siden 22. juli, og 2019 i Bærum er friskt i minne. Viktig å løfte fram respons på dette. MKR kan være med på oppgjør med dette internasjonalt. Tendenser både i Norge, Europa og internasjonalt. Høyreekstremer kobler seg på kristen tradisjon og kristne symboler.
- Ønske fra TN om en teologisk utredning med henblikk på ny kirkelig organisering av prestedtjeneste og bispetjeneste, kan virke unødvendig.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd godkjenner planene for Teologisk nemnd, Komiteen for internasjonale spørsmål og Menneskerettighetsutvalget for 2021–23 i tråd med sakspapiret og ber utvalgene merke seg innspillene som kom fram i møtet.
2. Utvalgene gis frihet til å justere planene underveis i perioden. Mellomkirkelig råd holdes orientert om dette.

MKR 23/21   Samarbeid med søsterkirker

MKRs behandling:

Det ble gitt en orientering om Den norske kirkes samarbeid med de lutherske kirkene i det sørlige Afrika (ELCSA), Jordan og det hellige land (ELCJHL) og Brasil (IELCB). Alle de tre samarbeidsavtalene reflekterer historiske bånd på ulike måter.

Internasjonal direktør refererte muntlig fra møte med kirkeledelsen i IECLB 23. april, hvor begge kirker gav uttrykk for et ønske om å fornye avtalen. IECLB ønsker å samarbeide med Den norske kirke om:

- populisme og polarisering
- klima og miljø, herunder beskyttelse av regnskog
- diakoniforståelse, *holistic mission* og *public theology*
- utveksling

Innspill til fornyelse av samarbeidsavtalen med Brasil:

- Å fornye avtalen med IECLB er særlig viktig nå når Brasil gjennomgår en meget krevende situasjon både politisk og helsemessig. Dessuten bidrar kirken med viktige erfaringer og teologi.
- Det er aktuelt med miljøsamarbeid. Regnskogsfondet og Interfaith Rainforest Initiative er nye aktører det er viktig å ha kontakt med, også knyttet til et slik kirkesamarbeid.

Det ble reist spørsmål om tida er moden for å etablere en eller to nye avtaler. Både den lutherske kirken i Tanzania og kirker i Asia (India, Indonesia eller Malaysia) ble nevnt samt

kirker i Tyskland.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar oppdateringen av søsterkirkesamarbeidet til orientering.
2. Mellomkirkelig råd ønsker å videreføre samarbeidsavtalen med IELCB og anbefaler følgende tema til handlingsplanen:
  - populisme og polarisering
  - klima og miljø, herunder beskyttelse av tropisk regnskog
  - diakoniforståelse, holistic mission og public theology
  - utveksling
  - miljøsamarbeid

Kontakt og konsultering med NMS og flere andre relevante organisasjoner er viktig.

3. Mellomkirkelig råd ber om at det til neste rådsmøte forberedes en sak om eventuelt en eller to nye nasjonale kirkeavtaler i Asia og/eller Øst-Afrika.

MKR 24/21: Møteplan for Mellomkirkelig råd 2022

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar følgende møtedatoer i 2022:

10.-11. februar

10.-11. mai

13.-14. oktober

September 2022: Mellomkirkelig råd legger inn mulighet for samling/tilbud for rådets medlemmer i forbindelse med KVs generalforsamling. Sekretariatet kommer tilbake med forslag til rådet.

Sak MKR 25/21: Supplerende oppnevning av medlem til Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 2021-2023

Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner Kåre Eriksen som nytt medlem av KISP perioden 2021-2023.

Sak MKR 26/21: Høring – Søknader om medlemskap i Norges Kristne Råd

---

MKRs behandling:

Det forelå et forslag til høringssvar fra Den norske kirke til Norges Kristne Råd vedrørende søknader om medlemskap. Rådet hadde ingen merknader til forslaget.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd godkjenner høringssvaret.

Høringssvaret vedlegges protokollen.

Sak MKR 27/21: Oppnevning av delegater fra Den norske kirke til KEKs generalforsamlinger i 2021 og 2022

MKR's behandling:

På grunn av belgisk lovgivning må KEK avholde generalforsamling (fysisk eller digital) hvert år - mellom de større generalforsamlingene - for å godkjenne nødvendige dokumenter.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd anbefaler Kirkerådet å oppnevne internasjonal direktør, Berit Hagen Agøy, og styremedlem i KEK, Andreas Henriksen Aarflot, til delegater fra Den norske kirke til KEKs generalforsamlinger i perioden 2021-2022.

Sak MKR 28/21: Eventuelle uttalelser

MKR's behandling:

Til møtet forelå forslag til to uttalelser:

- Vaksinefordelingen øker gapet mellom fattig og rik
- Atomvåpen bør forbys

Det ble foretatt noen språklige endringer i tekstene etter forslag fra rådsmedlemmer.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd vedtar uttalelsen «Vaksinefordelingen øker gapet mellom fattig og rik».
2. Mellomkirkelig råd vedtar uttalelsen «Atomvåpen bør forbys».

Uttalelsene vedlegges protokollen.

Neste møte i MKR: **14.-15. oktober 2021 i Oslo eller digitalt.**

Vedlegg:

Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021-2023

Høringssvar – Søknader om medlemskap i Norges Kristne Råd

Uttalelse: Vaksinefordelingen øker gapet mellom fattig og rik

Uttalelse: Atomvåpen bør forbys